

FTAХР 14.25.05

Ж. ДӘУРЕН¹, К. АБДРЕИМОВА², С. ШЫРШЫҚБАЕВ¹, Д. САДЫКОВА¹,
Д. ТАШКЕЕВ³

¹Аймақтық әлеуметтік инновациялық университеті (Шымкент, Қазақстан)

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (Алматы, Қазақстан),

³Еуразия гуманитарлық институты (Нұр-Сұлтан, Қазақстан),
damiliya89@mail.ru; kulmeshan_fk@mail.ru; sake1977@mail.ru; damiliya89@mail.ru
dauren_msu@mail.ru; <https://doi.org/10.51889/2020-2.2077-6861.29>

БІЛІМ БЕРУ МЕКЕМЕЛЕРІНДЕГІ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҚТАРЫНДА ҰЛТТЫҚ ОЙЫНДАРДЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕРІ

Аңдатпа

Мақалада білім беру мекемелеріндегі қазіргі кезеңдік ұлттық спорт түрлері мен ойындарына қатысы, олардың кейбір ерекшеліктері сипатталады. Әлеуметтік зерттеулер бойынша, адамдардың спорттың бұл түрлеріне ғасырлар бойы қалыптасқан ұлттық құндылықтар мен байлықтар туралы біліммен тығыз байланысты психологиялық және адамгершілік факторларымен айқындалады. Ұлттық дене шынықтыру мен спорттың ең үздік түрлерінің мәні – олардың халықтың әлеуметтік мұң-мұқтажына бағытталғандығында ғана емес, жылдан-жылға ұрпаққа түсінікті де қолайлы жаңа жетілген ұлттық пішіндерге ие болуында. Ұлттық спорт түрлерін көп жылдар бойы республикамыз бен бұрынғы Кеңес елінің қажеттілігіне орай, классикалық спорт түрлері ығыстырылғанды. Мемлекеттік саясат бойынша негізгі назар спорттағы жоғары жетістіктерге бөлінді де, ал спорттың бұқаралық-көпшілік, сауықтыру түрлеріне, оның ішінде – ұлттық спорт түрлері мен ойындарына лайықты мән берілмей келді.

Түйін сөздер: дене шынықтыру сабағы; ұлттық ойындар сипаттамасы; оқыту әдістері.

Кіріспе. Қазіргі заман айрықша жоғары әлеуметтік-мәдени және рухани маңызы бар ұлттық спорт түрлері мен ойындарын дамытуға жаңаша қарауды талап етеді. Яғни, оларға деген көзқарастарды да өзгерту қажет деген ойлар шығады. Дене тәрбиесінің қазіргі жүйесі біртіндеп дене шынықтыру және сауықтыру жұмыстарында, дене қимылының дамуында, дене қимылын жетілдіруде ұлттық спорт түрлері мен ұлттық ойындарды және халықтың қолданбалы спорттық жаттығуларының бай мұрасын кеңінен қолдануды бір ізге салып келеді [8].

Халық ойындары мен ұлттық спорт түрлері халқымыздың ұлы ақыны Абай Құнанбаевтың шығармаларында да суреттелген. Ол кезде ұлттық қозғалмалы ойындар мен халық спорты қазақ халқы өмірінің айналасына бір бөлігі еді: көктемгі немесе күзгі кештерде, әртүрлі жиын-той, мерекелерде түрлі аттылы-жаяу жарыстар өткізіліп тұратын. Осындай ойындар өткізілуі кезінде жігіттердің барлық керекті дене қуаты қасиеттерін көрсетіп қалуға тырысатын.

Егерде ат жарыстары бозбала-жігіттерді ептілік пен иілгіштікке баулыса, аударыспақ ойындары – күштілік пен төзімділікке, ал жаяу жарыс – жылдамдық қасиеттерін дамытатын. Одан да басқа түрлері зейінділікке, тапқырлыққа, алғырлыққа байланысты қасиеттерін дамытатын еді [5].

Спорттың ұлттық түрлері мен қозғалмалы ұлттық ойындар қазіргі заманғы ғылым мен мәдениет қайраткерлерінің де негізгі тақырыптары болып келеді. Оларды әрі қарай дамыту жөнінде Ә.Марғұлан, Қ.Қуанышбаев, М. Ғабдуллин, Б.Момышұлы сияқты қайраткерлер де айтып жүрді. Міне, сондықтан да, қазіргі кезде еліміз тәуелсіздікке қол жеткізген соң, осы бастан оны мектеп табалдырығында жас жеткіншектеріміздің санасына сіндіре бермесек, ертең күні мәңгірт болып кетпеуімізге ешкім кепілдік бермейді [10].

Бүгінгі күндері халықтың рухани өмірінің барлық саласында ұлттық мәдениет пен ұлттық тәрбие әсері, оның маңызы күннен-күнге арту үстінде. Спорттық өмір де бұған

тікелей қатысты, Дене шынықтыру мен спорт – осы үдерісті әрі қарай дамытудың ең негізгі жолдарының бірі. Яғни, ұлттық спорт түрлері мен ойындардың терең де күрделі құбылыс деп түсінуіміз керек. Сондықтан да, кезінде спорттың бұл үлкен саласын шеттетіп тастау көптеген келеңсіз құбылыстарға алып келді. Бұл асыра сілтеушілік заман талабына орай, өз зауалын тартып та жатыр [6].

Соңғы жылдары жастар ұлттық спорт түрлеріне көбірек назар аударып келеді. Машықтану барысын дұрыс ұйымдастыру арқылы жастардың жан-жақты дене қимылы дайындығына қол жеткізуге болады.

Мақсаты: халық тәжірибесіне негізделген күрделі педагогикалық жүйе бола отырып, ұлттық спорт түрлері мен ойындары қарапайым дене қимылы дамуы мәселелерін ғана шешіп қоймай, сонымен қатар оның терең де күрделі жақтарын ашуға, ағзаны дайындауға көмектеседі. Сондықтан да, білім беру мекемелерінде олармен бастапқыдан жүйелі түрде айналысу керек [2].

Спортшы денсаулығын шыңдау, оның жұмыс істеу қабілетін арттыру, ағзаны өмірдің әртүрлі жағдайларына бейімдеу сияқты талаптарға ұлттық спорт түрлері мен ойындарының барлығының сай келуін қадағалаған жөн. Соңғы уақыттарда ұлттық спорт түрлері мен ойындарының спортшы ағзасына пайдалы жақтарын сипаттайтын ғылыми еңбектер де көптеп шыға бастады. Спорттық машықтану және жаттықтыру, дағдылану әдістерін жетілдіруге, оның сауықтыру мәнін көтеруге бағытталған нұсқаулар, ұсыныстар жасалынып жатыр [3].

Кейбір ғалымдардың арнайы зерттеулеріне сүйенсек, ұлттық ойындар және спорт түрлерімен айналысу барысында жүрек, қан, тыныс алу және ағзаның басқа да жүйелерінің жақсаратындығы туралы айтылады: жүректің тарылу жиілігі біртіндеп кемиді, қан қысымының деңгейі төмендейді, гиподинамика көрсеткіштерінің қалпына келу уақыты қысқарады, өкпенің тазаруы артады, жүктемеден кейін тыныс алу жүйесі тез қалпына келеді [7].

Ұлттық спорт түрлерімен жүйелі түрде айналысу жүйке жүйесі қызметін жақсартады,

оның тұрақтылығын арттырады, көңіл-күй көтеріледі. Ол белгінің барлығы да бұл спорт түрлерінің болашағының пайдалы жақтарын аша түседі.

Ұлттық қимылдың және спорттың бұл түрлерінің спортшыларды психологиялық жағынан дайындаудағы әсерін де ерекше атап өткен жөн. Қазақтың және қырғыздың ұлттық спортымен айналысушылар арасында жүргізілген сұрақ-жауап машықтанулар мен жаттықтырулар барысында және көрсеткіштер өскен сайын, олардың өздеріне деген сенімінің арта түсетіндігін, жеке мәселелерді шешуде тиянақтылық көрсететіндігін дәлелдеп шықты [1].

Ұлттық спорт түрлерімен жүйелі түрде айналысудың денені шыңдаудағы рөлі өте зор. Олардың табиғатының өзі денені, атап айтқанда ағзаны шынықтырумен тығыз байланысты. Мысалы, ағзаны табиғи жолдармен, ыстық-суыққа бірдей үйрету – ұлттық спорт түрлері мен ойындарының ең басты қасиеті болып есептеледі [9].

Тері және қан жолдары арқылы шынығу ағзаны қажетті температураға дайындап отырады, қоршаған ортаның қолайсыз жақтарының әсеріне қарсы денеде қорғаныс күші пайда болады, суық тиіп, ауру саны азаяды [4].

Ұлттық спорт түрлері мен ойындарының осындай сауықтыру қызметтері бар. Олардың бәрі табиғи түрде жасалынды және жаттығулар мен ойындардың пайдалы түрлеріне жатады. Ешқандай қымбат спорттық құрылыстар мен жабдықтарды талап етпейтін спорттың бұл түрлері мен ойындары өскелең ұрпақты, әсіресе, республиканың ауылдық, шалғай жерлеріндегі халықты сауықтырудың таптырмас жолы [16].

Зерттеу әдістері мен оны ұйымдастыру: әртүрлі ұлттық қозғалмалы және спорт түрлері ойындарын зерттеу мәселелерімен айналысып жүрген мамандардың көзқарастарын айқындап алу керек болды. Қазақтың ұлттық ойындары сияқты, кезінде дене шынықтырудың осындай халықтық құралдарын алғаш рет өздігінше жүйелеген М. Гуннердің еңбектерінде бы-

лайша көрсетілген – ол өзі жинаған қазақтың ұлттық ойындарын ескере отырып, оларды келесі белгілері бойынша саралауды ұсынады: жалпы сипаттағы ойындар, кедергі және күрес элементтері бар ойындар, ашық жерлердегі ойындар, қысқы уақыттағы ойындар, демалысқа арналған ойындар, ат спорты ойындары, аттракцион ойындары. Мұндай ұсынысты автор қозғалмалы қимыл ойындарының ережелерін сипаттау негізінде жасап, арнайы сөз етпестен, қазақтың ұлттық ойындары мен спорттық ойындардың арасында шектеу келтіреді. Арнайы ұлттық ойындардың және жарыстардың нысандарын саралау үшін, бұл жерде М. Тәнікеевтің арнайы зерттеулері де қолғабыс болды [16, 56-89 б.].

Бұл автор қазақтың ұлттық ойындарының қалыптасуы мен даму жолдарын қарастырумен қатар, бұқаралық-көпшіліктік ұлттық ойындарды және ұлттық спорт түрлерін екі үлкен топқа бөлуді ұсынады:

1. Ат спортының түрлері;
2. Атқа мініп жүруге байланысты ойындар.

Сонымен қатар, Б.Т. Төтенаев та бірегей саралау жасайды, ол ұлттық қимыл ойындарын жастық сатыларына қарай айрықша назар аудара отырып, қазақ халқының ұлттық өмірінің аясында қарастырады. Оның саралау жүйесінің ерекшеліктері де осымен айқындалады және қазақтың ұлттық қимыл ойындарын екі үлкен топқа бөлуді ұсынады:

1. Салт-тұрмыс негізінде пайда болған ойындар.
2. Жастар ойындары мен қимыл ойындары. Бірінші топтың құрамында ол келесі кіші топтарға бөлінеді:
 - а). мерекелік ойындар;
 - ә). қазақша күрес.

Осы топтың құрамында ол екіншілік тұрмысымен байланысты ойындарды бөліп көрсетеді. Бұл жерде ұлттық қимыл ойындарын тұрмыстық сипаттағы ойындармен араластыру жөнінде өзгеше көзқарасты қарауға болады [13].

Екінші топта зерттеуші мынадай кіші топтарды бөліп көрсетеді:

- а) бір жастағы балаларға арналған ойындар;
- ә) балалардың өмірге көзқарасын қалыптастыратын әр түрлі ойыншықтармен ойналатын ойындар;
- б) халықтық құралдарды пайдалануға байланысты ойындар;
- в) жануарлардың мінез-құлықтарына еліктеуге байланысты ойындар;
- г) материалдық заттарды пайдалануға байланысты ойындар;
- ғ) құрал-саймандарды пайдаланбайтын ойындар;
- д) қимыл ойындары.

Алынған нәтижелер мен қорытынды: ұлттық спорт түрлерінің сауықтыру мәнін арттыру үшін жүктеме мөлшерін азайту керек, ал сосын қатысушылардың жас ерекшеліктеріне қарай, бөлініп жұмыс істеуіне жағдай жасаған жөн. Бұларға ат спорты, тоғызқұмалақ, бұқаралық-көпшілік ойындары жатады. Бұл ұлттық спорт түрлерімен және ойындарымен айналысудан сауықтыру тиімділігін көргіміз келсе, әр сабаққа, машықтану мен жаттықтыруларға ғылыми көзқараспен қарауға тиіспіз. Тек осындай көзқарас қана спортшы денсаулығына пайдалы әсерін тигізіп, оның жұмыс істеу қабілетін арттырады, түрлі ауру-сырқаулардан сақтайды, өнердегі және өмірдегі ұзақ ғұмырлыққа қол жеткізеді. Олармен жүйелі түрде айналысу қимыл-қозғалыс белсенділігін арттырады, ағзада зат алмасу үдерісін дамытады [12].

Ұлттық ат спортының және одан басқа да ұлттық спорт және ойын түрлерінің негізін құрайтын тұрақты жаттығулар бұлшық еттерді шыңдайды, оларды созылыққы етеді, денені сымбатты қылады. Ұлттық ойын және спорт түрлерімен жүйелі түрде айналысу күшті, төзімділікті, ептілік пен иілгіштікті және жылдамдықты дамытады, дененің шаршауын кешеуілдетеді, қимыл-әрекеттерді дәлдендіреді және епті етеді. Олар ой еңбегі және дене қимылы еңбегі адамдарының барлығына бірдей пайдалы [17].

Ал егер, ұлттық спорт түрлері мен ойындарының осы қасиеттеріне оның көрермендер бойында қуаныш, шаттық, өмірге деген сүйіспеншілік ұялатуын қосар болсақ, онда спорттың бұл түрлері мен ойындарын халықтың тұрмыс-тіршілігіне тұрақты енгізу мәселесін шешу қажеттілігі өзінен-өзі айқын болатындығын алдын-ала көрсетуге болар еді [15].

Бүтіндей педагогикалық үдеріс міндеттерін ескере отырып, мұғалімнің кәсіптік даярлығында әр алуан ұлттық спорт және қозғалмалы ойындарын пайдалануды өзгеше саралау әдісін қажет етеді, онда қозғалмалы қимыл ойындары мүмкіндігінің өзі жан-жақты ескерілуі тиіс. Ең алдымен, қазақтың ұлттық қимыл және қозғалмалы ойындарын пайдалана отырып, мұғалімнің сабақты ұйымдастыруы мен өткізуге даярлануының оқу бағдарламасын ұсынудан бұрын әр түрлі қозғалмалы қимыл ойындарын саралауды түсініп алу саласындағы жалпы бағытты айқындап алған жөн. Мұның өзі ойындарды жіктеу негіздерін білген кезде ғана оларды өз практикалық немесе сарамандық қызметінде сауатты және үлкен тиімділікпен пайдалану мүмкіндігі болатындығын білдіреді [11].

Педагогикалық әдебиеттерге талдау жасаған кезде, қозғалмалы қимыл ойындарын саралау тұрғысында мынадай жалпы бағыт байқалып отырады: оларды қарапайым және күрделі, белсенді және бәсең, ырықты және ырықсыз, жасы мен жынысына байланысты, қағидалар бойынша ойындарға бөлу [14].

Қорыта айтқанда, дене шынықтыру мен спорт саласын, соның ішінде ұлттық спорт ойындарын зерттеп жүрген ғалымдардың саралауынша, ойындардың кейбір белгілерін айқындауға көмектесетін өзгеше бір анықтағыш бойынша табамыз: өндірістік және тұрмыстық дағдылармен байланысты ойындар, доп ойындары, соғыс ойындары, жаттығу ойындары. Қимыл ойындардың маңызын, сипатын, оларды пайдаланудағы сабақтастықты анықтау үшін мынадай саралауды ұсынады: зейін бөлетін ойындар, уақытты бағалауды үйрететін ойындар, баланың жеке мүмкіндіктерін ашып көрсететін ойындар, көз өлшемін дамытатын ойындар, байқаушылыққа жаттықтыратын ойындар, қимыл реакциясы мен үйлесімін жылдамдататын ойындар, шығармашылық қабілетті дамытатын ойындар, балалардың эмоциясы мен сезіміне әсер ететін ойындар.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- [1] 1-4, 1-11 сыныптарға арналған дене тәрбиесінің бағдарламалары. – Алматы. 1993. – С. 4-17.
[2] 1-11 сыныптарға арналған жалпы білім беретін мектептердегі дене тәрбиесінен кешендік бағдарламасы. – М.: Просвещение. 1985. – С.5-13.
[3] Dill D. The economy of muscular exercise //Physiol. Rev. – 1936. – Vol. 16. – PP.263-291.
[4] Қуаныш Т.Ш. Дене тәрбиесінің теориялық және әдістемелік негіздері. – Алматы. 1997. – С. 297.
[5] Maslow A.H. Motivation and Personality /A.H.Maslow. New York. 1954. – P.65-86.
[6] Miyaznita M., Ssuadomoto T. The current problems of physical fitness in japanese children. Journal of sports medicine. – 1987. – P.40-45.
[7] McClelland, D.C. The Achievement Motivation /D.C. McClelland, J.W. Atkinson. – New York. 1953. – P. 11-27.
[8] Olympic School Project. – Melbourn. – 1989. – P.44.
[9] Politino V. Physical Fitness and Intramurals. Grating Excitng Opportunities //JOPERD. – 1987. – Vol.58. – №2. – P.54-64.
[10] Сапарбаев М.Б. Подготовка учителей физкультуры. – Алматы, 1992. – С.286.
[11] Сейсенбеков Е.К. Дене шынықтыру және спорт тарихы. – Шымкент: Нұрлы бейне, 2009. – С.144.
[12] Сейсенбеков Е.К. Дене шынықтыру және спорт теориясы мен әдістемесі. Астана: ЕҰУ. 2011. – С.429.
[13] Сейсенбеков Е.К. Казахские национальные игры в учебном процессе учреждений образования и его роль в воспитании детей школьного возраста //Спорт и наука: Националната Спортна Академия «Васил Левски». Болгария, София. – 2014. – №3. – С.152-158.

- [14] Сейсенбеков Е.К. Оқушылардың дене тәрбиесі жүйесін жүзеге асырудағы педагогикалық әдістер / Сейсенбеков Е.К., Тастанов А.Ж., Телахынов Е.Б. Педагогика және психология. – 2019. – №1(38). – С.205-213.
- [15] Тәнікеев М. Қазақстандағы дене шынықтыру мен спорт тарихы. – Алматы. 2002. – С.254.
- [16] Тәнікеев М. Қазақтың ұлттық спорт ойындары: ҚазДТИ ғылыми еңбектері жинағы. – Алматы, 1956. – Б.26-45.
- [17] Тойлыбаев Б. Бастауыш мектеп оқушыларына дене тәрбиесін беруде халықтық педагогика элементтерін пайдалану. Дисс. ...пед.ғыл. канд. – Алматы, 1994. – С.28.

References:

- [1] 1-4, 1-11 synyptarga arналған дене тарбиесинin bagdarlamalary. – Almaty. 1993. – S.4-17.
- [2] 1-11 synyptarga arналған zhalpy bilim беретin mektepterdegi дене тарбиесинin keshendik bagdarlamasy. – M.: Prosveshchenie. 1985. – S.5-13.
- [3] Dill D. The economy of muscular exercise //Physiol. Rev. – 1936. – Vol. 16. – RR.263-291.
- [4] Kuanysh T.Sh. Dene tarbiесinin teoriyalыk zhane adistemelik negizderi. – Almaty. 1997. – S.297.
- [5] Maslow A.H. Motivation and Personality /A.H.Maslow. – New York, 1954. – P.65-86.
- [6] Miyaznita M., Ssuadomoto T. The current problems of physical fitness in japanase chidern. Journal of sports medizine. – 1987. – P.40-45.
- [7] McClelland, D.C. The Achievement Motivation /D.C. McClelland, J.W. Atkinson. – New York. 1953. – P.11-27.
- [8] Olympic School Project. – Melbourn. – 1989. – P.44.
- [9] Politino V. Physical Fitness and Intramurals. Grating Excitng Opportunities //JOPERD. – 1987. – Vol.58. – №2. – R.54-64.
- [10] Saparbaev M.B. Podgotovka uchitelej fizkul'tury. – Almaty, 1992. – S.286.
- [11] Sejsenbekov E.K. Dene shynykytyru zhane sport tarihy. – Shymkent: Nurly bejne, 2009. – S.144.
- [12] Sejsenbekov E.K. Dene shynykytyru zhane sport teoriyasy men adistemesi. – Astana: EUU. 2011. – S.429.
- [13] Sejsenbekov E.K. Kazahskie nacional'nye igry v uchebном processe uchrezhdenij obrazovaniya i ego rol' v vospitaniі detej shkol'nogo vozrasta //Sport i nauka: Nacionalnata Sportna Akademiya «Vasil Levski». Bolgariya, Sofiya. – 2014. – №3. – S.152-158.
- [14] Sejsenbekov E.K. Okushylardyn дене тарbiesi zhujesin zhuzege asyrudagy pedagogikalыk adister /Sejsenbekov E.K., Tastanov A.Zh., Telahynov E.B. Pedagogika zhane psihologiya. – 2019. – №1 (38). – S.205-213.
- [15] Tanikeev M. Kazakstandagy дене shynykytyru men sport tarihy. – Almaty, 2002. – S.254.
- [16] Tanikeev M. Kazaktyn ul'tыk sport o'yndary: KazDTI gylymi enbekteri zhinagy. – Almaty, 1956. – B.26-45.
- [17] Tojlybaev B. Bastauysh mektep okushylaryna дене tarbiesin berude halyktyk pedagogika elementterin pajdalanu. Diss. ...ped.gyl. kand. – Almaty, 1994. – S.28.

Методы обучения национальных игр на уроках физической культуры учреждений образования

Ж. Даурен¹, К. Абдреймова², С. Шыршыкбаев¹, Д. Садыкова¹, Д.С. Ташкеев³

¹Региональный социально-инновационный университет (Шымкент)

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая (Алматы)

³Евразийский гуманитарный институт (Нур-Султан, Казахстан)

Аннотация

В статье дается характеристика на некоторые особенности и отношение национальных видов спорта игр современности к образовательным учреждениям. По данным социологических исследований, четко отражается отношение людей этим видам спорта и знания, сформированные через национальные ценности и богатства, тесно взаимосвязаны психологическими и человеческими факторами. Значение национальной физической культуры и активных видов спорта – их направленность удовлетворяет не только социальные нужды народа, но и из года в год, совершенствованный современными национальными чертами, легко воспринимается под-

растающим поколением. В годы Советской власти в республике национальные виды игр из-за потребностей классических видов спорта были смещены на второй план. По существовавшей тогда государственной политике, основное внимание было уделено спорту высших достижений, а массовым и оздоровительным, в том числе и национальным видам спорта, не придавали значения.

Ключевые слова: уроки физической культуры, национальные игры, характеристика, методы обучения.

Methods of teaching national games at physical education lessons of educational institutions

J. Dauren¹, K. Abdreimova², S. Shyrshykbayev¹, D. Sadykova¹, D. Tashkeev³

¹*Regional Social Innovation University (Shymkent, Kazakhstan)*

²*Abay Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan)*

³*Eurasian Humanities Institute (Nur-Sultan, Kazakhstan)*

Abstract

The article gives a description of some features and the attitude of national sports of modern games to educational institutions. According to sociological studies, the attitude of people to these sports is clearly reflected and the knowledge generated through national values and wealth is closely interconnected by psychological and human factors. The importance of national physical culture and active sports - their focus satisfies not only the social needs of the people, but also improved from year to year by modern national features, is easily perceived by the younger generation. During the years of Soviet power in the republic, national types of games were shifted to the background due to the needs of classical sports. According to the then existing state policy, the main attention was paid to sports of the highest achievements, and they did not attach any importance to mass and health-improving, including national sports.

Key words: physical education lessons, national games, characteristics, teaching methods.

Редакцияға 20.02.2020 қабылданды

FT AXP 14.09.95.

К.С.САХАРБАЕВА

*Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерватория
(Алматы, Қазақстан), karima5252@mail.ru; <https://doi.org/10.51889/2020-2.2077-6861.30>*

ДӘСТҮРЛІ КҮЙШІ, ШЕБЕР – ЕДІГЕ НӘБИЕВТІҢ СИНКРЕТТІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ

*«Домбыра – көшпелі елдің көне көз шежіресі,
көпті көрген қарияның көкірек күйі».*

А.Жұбанов.[1. 11 б]

Аңдатпа

Бұл мақалада «Қазақстанның орындаушылық өнері: ұлттық стиль мен дәстүрдің қоғамның ауысуындағы ролі» АР №05135997 ҚР БҒМ атты жоба аясында, Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: Рухани жаңғыру» және «Ұлы даланың жеті қыры» мақаласына орай қазақ күй өнерінің дамуы, сақталуының, жаңа дәуірлерге жалғасуының басты себептері қарастырылады. Сонымен бірге өткен ұлы бабаларымыздың бір бастарына қонған бірнеше қасиеттердің бүгінгі таңда жалғастығын сараптайды. Мұндай құндылықтардың жалғасуының алғы шарттары жанұя тәрбиесінен басталып, қоғамдағы бағыттардың аясында, тегінен берілген өнерді ұштай білетін біліктілікте, осы бағыттағы мамандармен байланыста болып, өзіндік ұстаным